

ÎNCEPUTURILE PERIOADEI DE TRANZIȚIE DE LA ENEOLITIC LA EPOCA BRONZULUI ÎN ZONA SUBCARPATICĂ A MOLDOVEI

Sfârșitul eneoliticului și începuturile perioadei de tranziție la epoca bronzului pe teritoriul Moldovei subcarpatice are loc într-un cadru deosebit, marcat de un proces de amalgamare a elementelor locale eneolitice cu cele estice și nord-estice. Început prin prezența ceramicii *Cucuteni C*, acest proces continuă în noi aspecte de cultură materială datorate culturilor *Cernavoda I* și *Foltești — Usatovo* în sud și *Horodiștea — Erbiceni* și grupul *amforelor sferice* în nord.

Schimbările în structura fazei *Cucuteni B*, constatate în cercetările din zona amintită, se caracterizează prin nivele de locuire subțiri și fără succesiune stratigrafică, ca la Văleni — Piatra Neamț, Hlăpești, Borlești, Mărgineni — Bacău, Girov, Gura Văii — Gheorghe Gheorghiu-Dej, Petricani, Ghelăiești etc.¹, locuințe de dimensiuni mai mici și mai puțin rezistente, lipsa platformelor pe birne. De asemenea, inventarul locuințelor este sărăcăcios în raport cu al locuințelor din fazele precedente, iar în cadrul utilajului litic se vedește intensificarea folosirii materiilor prime locale care înlocuiesc silexul². Pe de altă parte, se constată defazectarea sau lipsa fortificațiilor, situație constatată și în nivelul *Cucuteni B2* din stațiunea eponimă³. Aceste fenomene se pot datora și unor cauze legate atât de mediul ecologic, asupra căruia din păcate ne lipsesc date, ceea ce ar indica modificări în structura economică, deși cercetările arheologice nu arată o renunțare la sedentarism și la ocupația principală — cultivarea plantelor, dar posibil și unor relații pașnice între autohtoni și elementele intrusive *Cucuteni C*, *Cernavoda I*, *Horodiștea* și *Foltești*⁴.

Datele obținute în săpăturile din zona subcarpatică, ca și din celelalte cercetări din Moldova, arată o pătrundere mai mare a ceramicii de tip *Cucuteni C* la nivelul fazei *Cucuteni B1* și la începuturile fazei *B2*, ca în așezările de la Ghelăiești, Văleni — Piatra Neamț, Hlăpești, Vă-

---

¹ Șt. Cucos, *Date noi cu privire la faza Cucuteni B în centrul Moldovei*, Referat pentru doctorat, catedra Facultății de istorie-filozofie a Univ. „Al. I. Cuza” Iași, 1975, p. 5 și urm.; idem în *MemAnt*, 6—8, 1974—1976, sub tipar; A. Nițu, Șt. Cucos, D. Monah, în *MemAnt*, 3, 1971, p. 11 și urm.; A. Nițu, C. Buzdugan și C. Eminovici, în *Carpica*, 1971, p. 31 și urm.; A. Nițu și C. Buzdugan, în *Carpica*, 1971, p. 95 și urm.

² *Ibidem*.

³ M. Petrescu-Dîmbovița, *Cucuteni*, București, 1966, p. 32.

⁴ S. Morintz, P. Roman, în *Dacia*, N. S., 13, 1969, p. 67; M. Petrescu-Dîmbovița și M. Dinu, în *Dacia*, N. S., 18, 1974, p. 19 și urm.; M. Dinu, în *Preistoria Alpina*, 10, 1972, p. 266—267; N. Harțușche, *Necropola de la Brăilița. Contribuții la problemele eneoliticului final și trecerii la epoca bronzului tracic la Dunărea de jos*, Teză de doctorat, 1978, p. 45 și urm.

leni—Roman, Mărgineni—Bacău și Valea Lupului⁵. La sfârșitul fazei Cucuteni B2, ceramica de tip C cunoaște o scădere cantitativă, mai ales în partea de sud a zonei subcarpatice și își încheie existența. Acest fenomen este cauzat, posibil, de pătrunderea culturii *Cernavoda I* și a elementelor *Foltești*⁶. În așezările Cucuteni B2 de la Podei—Tg. Ocna, Comănești—Bacău, Gura-Văii — Gheorghe Gheorghiu-Dej, Vișoara—Tg. Ocna etc., se constată elemente *Foltești*⁷, iar prin cercetările lui S. Morintz, P. Roman și N. Harțuche s-a dovedit că în această zonă sint prezente și elemente *Cernavoda I*⁸.

Constatarea de la Rimnicul — Brăila unde conviețuiesc elemente *Cucuteni B2*, întrutotul similare cu cele de la Podei — Tg. Ocna și din zona subcarpaților de curbura⁹, cu cele *Cernavoda Ic*¹⁰, precum și prezența elementelor *Cucuteni B2* în celelalte așezări ale culturii *Cernavoda I*¹¹ a dus la stabilirea unui sincronism între faza *Cucuteni B2*, *Cernavoda Ic*, *Horodiștea—Erbiceni* și parțial cu începuturile culturii *Foltești*¹². Postulat încă mai de mult, sincronismul între faza *Cucuteni B2* și *Horodiștea*¹³, la care s-a adăugat cel cu *Cernavoda I*¹⁴, alături de modificările în structura eneoliticului final arătate mai sus, indică o întârziere a așezărilor *Cucuteni B* în această zonă și sfârșitul acestora odată cu *Cernavoda I* în sud și cel puțin etapă *Horodiștea—Erbiceni I* în nord. De altfel, trebuie să facem precizarea că în zona subcarpatică nu există nici o așezare *Horodiștea* sau *Foltești* și nici *Cernavoda I*, ci doar prezența sporadică a unor elemente în așezări cucuteniene și, deci, o infiltrație a acestora. La Podei — Tg. Ocna, atît prin săpăturile mai vechi, cît și ale noastre, se constată conviețuirea elementelor *Foltești*, în proporție redusă, cu cele *Cucuteni B2*¹⁵. Situația este similară în așezările arătate mai sus. De asemenea, în partea de nord a zonei subcarpatice, elementele *Horodiștea*, deși semnalate, sint foarte rare și apar sporadic în locuințele fazei *Cucuteni B*, încă din etapa *B1*, ca la Ghelăiești¹⁶. În această parte situația pare să capete un aspect cu totul deosebit. După faza finală a culturii *Cucuteni* se constată aici prezența grupului cultural al *amforelor sferice*, precum și a unui însemnat număr de topoare din silix, atribuite doar pe baze tipologice aceluiași grup cultural¹⁷. Deși raporturile acestui grup cu cultura *Cucuteni* sint incerte, avînd în ve-

⁵ Șt. Cucos, *Ceramica de tip C din aria culturii Cucuteni*, Referat pentru doctorat, catedra Facultății de istorie-filozofie a Univ. „Al. I. Cuza” Iași, 1975; idem, în *MemAnt*, 9—11, 1977—1979, sub tipar.

⁶ *Ibidem*.

⁷ C. Matasă, în *ArchMold*, 2—3, 1964, p. 46; A. Nițu, C. Buzdugan și C. Eminovici, *op. cit.*, p. 67.

⁸ S. Morintz, P. Roman, *op. cit.*, p. 67 și urm.; N. Harțuche, *op. cit.*, p. 45 și urm.

⁹ N. Harțuche, *op. cit.*, p. 51.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*, p. 52.

¹² *Ibidem*, p. 51; P. Roman, în *SCIVA*, 29, 1978, p. 220; M. Dinu, în *Dacia*, N. S., 12, 1968, p. 129 și urm.; vezi și nota 7.

¹³ Vl. Dumitrescu, în *SCIV*, 14, 1963, 2, p. 294—295.

¹⁴ Vezi nota 8.

¹⁵ C. Matasă, *op. cit.*, p. 46; pentru această problemă cf. și Vl. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 295.

¹⁶ Șt. Cucos, săpături inedite, 1975. Vezi și nota 1.

¹⁷ V. Spinei, în *MemAnt*, 3, 1971, p. 106 și urm.

dere constatările stratigrafice de la Dolheștii Mari¹⁸, presupunem contemporaneitatea acestora cu etapa *Horodiștea — Erbiceni* și, posibil, cu sfârșitul așezărilor cucuteniene.

Pînă în prezent avem documentată cultura *amforelor sferice* în zona subcarpatică a Moldovei numai prin mormintele în cutie de piatră de tip *à ciste*. Se cunosc mormintele de la Cut — Dumbrava Roșie, Piatra Neamț¹⁹, Birgăoani, Șerbești — Ștefan cel Mare, Deleni — Piatra Șoimului (Calu)²⁰, Mastacăn — Borlești²¹ și, posibil, unul la Frumușica²². Acestea se leagă de cele din nord-vestul Moldovei, de la Dolheștii Mari²³, Basarabi²⁴, Suceava²⁵, Grănicești și Horodnicul de Jos²⁶. Sînt apoi mormintele de la Băcești — Vaslui²⁷, Oniceni, jud. Neamț²⁸, Șcheia — Iași²⁹, cele incerte de la Gîrceni și Tăcuta — Vaslui, precum și un altul, incert, de la Stîncești³⁰, în Podișul central moldovenesc.

Urmărind descoperirile culturii *amforelor sferice* se observă că acestea se grupează în zona de nord-vest a Moldovei, respectiv în zona colinară a obcinelor Sucevei și în partea de nord a zonei subcarpatice, cu pătrunderi în zona deluroasă a podișului Moldovei centrale. Limita pînă la care coboară grupul *amforelor sferice* pare să fie depresiunea subcarpatică a Tazlăului, întrucît în partea de sud a zonei subcarpatice, respectiv în depresiunea Tazlău — Cașin nu se mai întîlnesc.

Cartarea mormintelor culturii *amforelor sferice* din Moldova indică trei grupe (fig. 1), care par a fi și diferite între ele. Această grupare a avut loc, posibil, datorită faptului că Podișul Moldovei era ocupat de purtătorii culturii *Horodiștea — Erbiceni*, o etapă contemporană cu grupul cultural al *amforelor sferice* pătruns în vestul Moldovei. Pe de altă parte, este posibil ca aria restrînsă și gruparea zonală a mormintelor culturii *amforelor sferice* să se datoreze pătrunderii acestora în grupe mici, în etape diferite și poate chiar din zone de origine apropiate, dar diferite. În acest sens este semnificativ faptul că inventarul unor morminte din zona subcarpatică își găsește analogii în zone îndepărtate, din

¹⁸ M. Dinu, în *ArhMold*, 1, 1960, p. 55—56.

¹⁹ C. Matasă, în *Materiale*, 5, 1959, p. 723 și urm.

²⁰ Materialul inedit în colecțiile muzeului din Piatra Neamț.

²¹ Descoperire inedită, 1977; Șt. Cucos, comunicare la al VI-lea Colocviu al Institutului de Arheologie București, cu tema: „Perioada de tranziție de la epoca neolitică la epoca bronzului pe teritoriul României”, București, 1977.

²² Material inedit aflat în colecțiile muzeului din Piatra Neamț și care nu a fost inclus în monografia „Frumușica”.

²³ M. Dinu, în *Materiale*, 6, 1959, p. 213 și urm.; idem, în *Materiale*, 7, 1961, p. 121 și urm.; idem, în *ArhMold*, 1, 1960, p. 43 și urm.; idem, în *Dacia*, N.S., 4, 1960, p. 89 și urm.

²⁴ V. Spinei și M. Nistor, în *SCIV*, 19, 1968, 4, p. 621 și urm.

²⁵ Gr. Foit, în *Zori Noi*.

²⁶ M. Petrescu-Dîmbovița, în *Materiale*, 5, 1959, p. 733.

²⁷ O. Necrasov și M. Cristescu, în *Herasos*, 1, 1978, p. 101.

²⁸ Șt. Cucos, comunicarea cit.; confirmare M. Brudiu, care a mai găsit în teren mormîntul, dar fără inventar.

²⁹ M. Petrescu-Dîmbovița, în *Materiale*, 5, 1959, p. 733; O. Necrasov și M. Cristescu, *op. cit.*, p. 101.

³⁰ M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 733; informațiile culese la fața locului au indicat că a fost un mormînt feudal și deci acesta nu va mai trebui luat în discuția culturii *amforelor sferice*.

Polonia și Saxonia, iar altele în grupul podolo — volhinian³¹. Ipoteza ne-a fost sugerată atât de diferențierile existente în aria originară³², cât, îndeosebi, din diferențierile vizibile în inventarul funerar, orientarea diferită a mormintelor, precum și de rezultatele cercetărilor antropologice³³.

O analiză cât de sumară a mormintelor arată că scheletele sînt chircite puternic, dar și întinse, cum apare unul în mormîntul cu groapă simplă de la Dolhești Mari³⁴. Orientarea mormintelor diferă și pare, de asemenea, a fi o caracteristică a cîte unui grup. Astfel, mormintele din grupul din nord-vestul Moldovei au o orientare în general E—V, iar cele ale grupului din zona subcarpatică, cu excepția mormîntului de la Piatra Neamț, au o orientare N—S. Nu cunoaștem care este situația mormintelor din Podișul central al Moldovei, care fie că se leagă de grupul din zona subcarpatică, sau, posibil, să fie pătrunse din zona de la est de Prut³⁵. În zona subcarpatică apar și morminte cu lespede, ca în zona poloneză a culturii amforelor sferice³⁶. Deosebiri evidente apar însă în ceea ce privește inventarul, deși în cea mai mare parte sărăcăcios (fig. 2). Lipsa sau prezența unor obiecte în inventarul mormintelor ar putea indica o diferențiere a înmormîntărilor. Nu este exclus ca prezența topoarelor din silex, în unele morminte, sau a pumnalului de os în mormîntul de la Birgăoani — Neamț, să constituie un indiciu în acest sens, dar tot atât de bine acestea pot ilustra deosebirile între grupele de morminte. În stadiul actual al cercetărilor, cînd o mare parte din descoperirile din Moldova sînt încă inedite, nu se pot face precizări, atât referitoare la cauzele grupării mormintelor, cât și la limitele cronologice ale acestui grup cultural.

În Podolia este documentată o contemporaneitate parțială între cultura amforelor sferice și faza *Tripolie CI* tirzie, deci *Cucuteni B2*, fiind menționate fragmente ceramice ale amforelor sferice în așezarea de la Koszylowce, iar în sprijinul acestui sincronism sînt invocate și unele motive incizate de pe ceramica de la Kolomișcina I³⁷, fără ca acestea să fie regăsite și mai spre sud, în Moldova.

În contactul cu ceramica șnurată a stepelor estice, unii cercetători consideră că purtătorii culturii amforelor sferice au contribuit la formarea culturii *Gorodsk*³⁸. Aceasta din urmă, într-o fază tirzie, a fost împinsă spre sud, în Moldova, de către purtătorii culturii amforelor sfe-

³¹ V. Spinei și M. Nistor, *op. cit.*, p. 621; materiale cu analogii în aria vestică a culturii amforelor sferice apar și în mormintele în cutie de piatră de la Calu — Piatra Șoimului și Mastacăn — Borlești, jud. Neamț.

³² T. Wiślanski, în *The Neolithic in Poland*, 1970, p. 178 și urm.; St. Nosek, *Kultura amfor kulistych w Polsce*, Varșovia, 1967, p. 407 și urm.; T. Sulimirski, *Corded Ware and Globular amphorae North-East of the Carpathians*, Londra, 1968, p. 51 și urm.

³³ O. Necrasov și M. Cristescu, *op. cit.*, p. 101.

³⁴ M. Dinu, în *ArhMold*, 1, 1960, p. 46.

³⁵ O grupă a mormintelor culturii amforelor sferice ar fi înaintat spre sud, la est de Prut. Vezi nota 32 și T. Wiślanski, *Kultura amfor kulistych w Polsce północno-zachodniej*, Varșovia, 1966, hărțile 5 și 6.

³⁶ Un asemenea mormînt a fost identificat la Mastacăn — Borlești.

³⁷ T. Sulimirski, *op. cit.*, p. 50 și urm.

³⁸ *Ibidem*.

rice³⁹, unde și-a continuat existența în mai multe faze: *Horodiștea I — Erbiceni I* și *Horodiștea II — Erbiceni II*⁴⁰.

Datele stratigrafice de la Dolheștii Mari, unde mormintele amforelor sferice sînt suprapuse de un nivel *Gorodsk tirziu*⁴¹, deci de un nivel *Horodiștea — Erbiceni II*, arată că etapa *Horodiștea — Erbiceni I* a fost sincronă cu grupul mormintelor culturii amforelor sferice. În acest caz, avînd în vedere contemporaneitatea postulată (între faza *Cucuteni B2*, *Horodiștea I* și *Cernavoda I*⁴²), se poate presupune că purtătorii culturii amforelor sferice au pătruns pe teritoriul Moldovei de vest la sfîrșitul fazei *Cucuteni B2*. Pe de altă parte, faptul că descoperirile aparținînd culturii amforelor sferice, în speță morminte, dar și un însemnat număr de topoare din silex atribuite doar pe baze tipologice culturii amforelor sferice, se grupează, cu excepția mormintelor de la Șcheia — Iași și Băcești — Vaslui, la vest de Siret, este posibil ca fenomenul să se datoreze tocmai contemporaneității celor două culturi, ambele intrusive, și care și-au definit arealul. În acest fel, cultura *Horodiștea — Erbiceni* nu a pătruns la vest de Siret (unde spațiul era ocupat de purtătorii culturii amforelor sferice), iar prezența acestora aici, în număr redus, a permis întîrzierea așezărilor cucuteniene din faza *B2*, pînă la apariția fenomenului *Foltești*, în sud⁴³.

Cele de mai sus ne dau posibilitatea să presupunem, dacă nu o intensitate, cel puțin o durată ceva mai mare a grupului cultural al amforelor sferice și începuturile perioadei de tranziție, cu acest grup deodată, în partea de nord a zonei subcarpatice. Prezența elementelor culturii amforelor sferice în așezarea de la *Foltești*⁴⁴, precum și a celor *Foltești* în așezările cucuteniene de pe Valea Trotușului⁴⁵, arată că în partea de sud a zonei subcarpatice perioada de tranziție începe cu cultura *Foltești* care, probabil tot aici, a intrat în contact cu purtătorii culturii amforelor sferice.

În sprijinul celor de mai sus, deși nu dispunem de elemente de datare absolută, coroborarea datelor *C14* ale culturilor final eneolitice și din perioada de tranziție cu sincronismele menționate, poate da un aproximativ cadru cronologic culturii amforelor sferice. După cum este cunoscut, datele *C14* pentru faza *Cucuteni B2*, de 2980 ± 60 și, respectiv, 2920 ± 100 î.e.n.⁴⁶, au dus la postularea sfîrșitului culturii *Cucuteni* pe la 2600, 2500 î.e.n.⁴⁷, iar dacă cultura *Usatovo — Foltești* s-ar plasa după 2700 î.e.n., avînd în vedere sincronismele menționate, înseamnă că în intervalul dintre 2700—2500 î.e.n. se poate plasa și cultura amforelor sferice. La această încadrare ne ajută și data de 2675 ± 40 î.e.n. din așezarea de la *Zarebowo — Polonia*, pentru cultura amforelor sferice,

³⁹ E. Comșa, în *Acta Archaeologica Carpathica*, 15, 1975, p. 135, 137 și nota 21.

⁴⁰ M. Dinu, în *Preistoria Alpina*, 10, 1972, p. 266—267.

⁴¹ M. Dinu, în *ArhMold*, 1, 1960, p. 55.

⁴² Vezi notele 12—14.

⁴³ M. Petrescu-Dîmbovița și M. Dinu, în *Dacia*, N.S., 18, 1974, p. 19 și urm.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Vezi nota 7.

⁴⁶ Vl. Dumitrescu, în *Apulum*, 12, p. 32; idem, în *Preistoria Alpina*, 10, 1972, p. 101—102.

⁴⁷ *Ibidem*.

pe baza căreia se susține contemporaneitatea acestora cu cultura *Trichterbecher*⁴⁸. Dacă avem în vedere relațiile între cultura *Trichterbecher* și faza *Cucuteni B*, postulate cu mult înainte⁴⁹, atunci se poate susține un sincronism parțial între sfârșitul fazei *Cucuteni B* și cultura amforelor sferice, și, deci, la vest de Siret perioada de tranziție începe odată cu aceasta din urmă. În sprijinul acestei ipoteze⁵⁰ vine și faptul, pe care l-am mai arătat, că în aceeași zonă se grupează și principalele descoperiri de topoare din silex atribuite culturii amforelor sferice (fig. 1). Fără îndoială că topoarele din silex, ca și depozitul de la Piatra Șoimului — Calu⁵¹, au putut fi vehiculate și pe alte căi, dar tipologia lor, tehnica de execuție și materia primă arată că provin din aceeași arie, a originii grupului amforelor sferice.

Cele de mai sus ne dau posibilitatea să presupunem o suficientă intensitate a culturii amforelor sferice, o durată mai mare în timp și o contribuție a purtătorilor acesteia la restructurările economice și sociale care au avut loc, în aria la care ne referim, la sfârșitul eneoliticului și în perioada de tranziție la epoca bronzului. Este necesar însă să se adâncească cunoașterea legăturilor acestui grup cu celelalte culturi din perioada de tranziție, precum și raporturile cronologice cu descoperirile similare din celelalte zone și, îndeosebi, cu cele din estul Transilvaniei.

ȘTEFAN CUCOȘ

⁴⁸ T. Wiślanski, în *The Neolithic in Poland*, 1970, p. 216.

⁴⁹ H. Dumitrescu, în *SCIV*, 3—4, 1955, p. 913 și urm.

⁵⁰ Ipoteză formulată prima dată de noi în comunicarea la cel de-al VI-lea Colocviu al Institutului de Arheologie București, cu tema: „Perioada de tranziție de la epoca neolitică la epoca bronzului pe teritoriul României” — decembrie 1977. Manuscrisul nostru, însoțit de cartarea mormintelor culturii amforelor sferice, a descoperirilor de topoare din silex și a așezărilor Horodiștea și Foltești, a fost solicitat de P. Roman, care a preluat ipoteza în *SCIVA*, 32, 1981, 1, p. 39, fără a menționa comunicarea noastră.

⁵¹ C. Matasă, în *Materiale*, 5, 1959, p. 729; V. Spinei, *op. cit.*, p. 118—119.

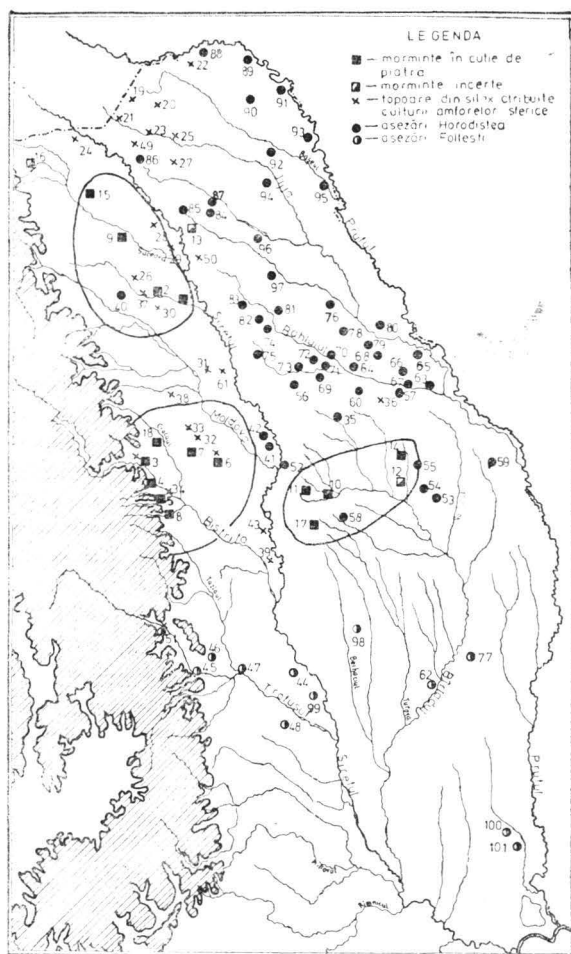

Fig. 1.

- 1 — Dolheștii Mari; 2 — Basarabi; 3 — Piatra Neamț; 4 — Cut; 5 — Deleni — Piatra Șoimului; 6 — Birgăoani; 7 — Șerbești; 8 — Mastacăn — Boriști; 9 — Suceava; 10 — Băcești; 11 — Oniceni-Neamț; 12 — Tăcuta-Vaslui; 13 — Stințești; 14 — Scheia-Iași; 15 — Grănicești; 16 — Horodnicul de Jos; 17 — Gîrceni; 18 — Frumușica; 19 — Fundul Herții; 20 — Ibănești; 21 — Dersca; 22 — Darabani; 23 — Dorohoi; 24 — Siret; 25 — Broscăuți; 26 — Horodniceni; 27 — Brăiești; 28 — Dumbrăveni-Suceava; 29 — Udești; 30 — Arghira; 31 — Moțca; 32 — Hlăpești; 33 — Războieni-Neamț; 34 — Calu-Piatra Șoimului; 35 — Suhuleț; 36 — Valea Adîncă; 37 — Preuțești; 38 — Tîrpești; 39 — Săucești; 40 — Rădășeni; 41 — Văleni-Roman; 42 — Tămășeni; 43 — Aldești; 44 — Răcăciuni; 45 — Podei-Tg. Ocna; 46 — Vișoara-Tg. Ocna; 47 — Gura Văii—Gh. Gheorghiu-Dej; 48 — Angheliești; 49 — Lozna; 50 — Corni; 51 — Comănești; 52 — Gîdintî; 53 — Dănești; 54 — Boroșești; 55 — Mogoșești; 56 — Crivești; 57 — Vlădiceni; 58 — Buda-Vaslui; 59 — Pîhnești; 60 — Scopșeni; 61 — Pașcani; 62 — Bîrlad; 63 — Holboca; 64 — Holm-Podu Iloaiei; 65 — Golăești; 66 — Dorobanțu; 67 — Sorogari-Iași; 68 — Rediu-Tătar; 69 — Sîrca; 70 — Totești; 71 — Birlești; 72 — Erbiceni; 73 — Spinoasa; 74 — Polieni-Ulmi; 75 — Cucuteni-Băiceni; 76 — Larga; 77 — Epurenii; 78 — Popricani; 79 — Cotu Morii; 80 — Cîrniceni; 81 — Hodora; 82 — Cotnari; 83 — Scobîntî; 84 — Orășeni-Deal; 85 — Cucorăni; 86 — Cobîla; 87 — Cișmea; 88 — Horodiștea; 89 — Morcani; 90 — Nichiteni; 91 — Mitoc; 92 — Slobozia-Hănești; 93 — Ripiceni; 94 — Dîngeni; 95 — Ștefănești; 96 — Lătăi-Cîmpeni; 97 — Șipote-Iași; 98 — Lichitșeni; 99 — Mîndrișca; 100 — Stoicani; 101 — Foltești.

Tabel comparativ

		Basarabi	Dăcești	Birgăoani	Cut	Calu	Dolhești Mari				Circeni	Grănicești	Frumușica	Mastacăn		Oniceni	Piatra Neamț	Șcheia		Suceava		Șerbești
Mor- minte	în cutie de piatră	1	2	1	1	1	M1	M2			4(?)	1	1(?)	M1		1	1	M1	M2	M1	M2	1
	pe lespezi de piatră	—	—	—	—	—	—	—	M3		—	—	—	—	M2	—	—	—	—	—	—	—
	în groapă simplă	—	—	—	—	—	—	—	—	M4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sche- lete	chircite	1	2	6	1	1	—	2	1	1	—	2	—	1	1	—	7	2	1	1	1	1
	întinse	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Orientarea		E—V	(?)	S—N	(?)	N—S	E—V		E—V		(?)	(?)	—	N—S	N—S	(?)	E—V	—	—	—	—	—
INVENTAR Vase		3	(?)	6	3	1	—	6	1	2	(?)	2	1	8	1	(?)	8—9	—	—	1	1	1
Topoare din silix		1	(?)	2	(?)	1	2	1	—	—	(?)	1	—	—	—	(?)	3	—	—	1	1	1
Dălți din silix		—	—	—	—	—	—	1	1	—	(?)	—	—	—	1	(?)	1	—	—	—	—	—
Răzuitoare din silix		1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Lame din silix		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Piese din piatră		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Pumnale de os		—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pandantive (colți de mistreț)		—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cătărămi din os		—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brățări din os		—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aplice din os		—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morminte de animale		—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Fig. 2